



دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب دانشکده مدیریت و حسابداری

موضوع:

بیمه اعتبار پیش از کالا (معاملات سلف)

استاد:

دکتر دامغانیان

دانشجو:

محیا کارخانه

بهار ۱۳۹۵

قرارداد سلف یا عقد سلف قراردادی است که در آن عرضه‌کننده بخشی از دارایی پایه را به ازای بهای نقد و مطابق قرارداد سلف به فروش می‌رساند تا در دوره تحویل به خریدار تسلیم کند. خریدار می‌تواند معادل دارایی پایه خریداری شده را در یک قرارداد سلف موازی استاندارد به فروش رساند که به این قرارداد نیز به اختصار سلف می‌گویند. اوراق سلف نوعی صکوک است و امنیت بیشتری نسبت به اوراق مشارکت دارد.^[۱] مطابق شریعت اسلام استفاده از این نوع عقد برای برخی کالاها همچون طلا و سکه به عنوان دارایی پایه مجاز نیست. قراردادهای سلف روشی برای تأمین نیاز نقدینگی شرکت‌ها از راه جذب سرمایه‌گذاری هستند. از دیگر کاربردهای مهم این اوراق جبران کسری بودجه دولت‌ها است، به این شکل که دولت به جای پیش‌فروش محصولات و مواد خام به خارج از کشور، به ویژه در زمانی که بنا به دلایل سیاسی و اقتصادی قیمت پیش‌فروش مواد خام پایین است، با انتشار اوراق سلف، محصولات را مستقیماً به مردم پیش‌فروش می‌کند و در زمان سررسید به وکالت از طرف صاحبان اوراق محصولات یا مواد خام را در بازار جهانی نقداً به فروش می‌رساند و از این راه با صاحبان اوراق تسویه می‌کند؛ در این فرایند تفاوت قیمت نقد و سلف در غالب سود به مردم تعلق می‌گیرد.^[۲]

سلف در لغت به معنای پیش‌پرداخت، قبول کردن و اطاعت نمودن است.^[۳]

در حقوق

بیع سلف یا بیع سلم یا بیع مال مضمون هنگامی است که مبیع کلی و در ضمه، ثمن نقد و معلوم و تعهد فروشنده (مسلم‌الیه) در تسلیم مبیع به خریدار (مسلم)، مؤجل است. در فقه امامیه یکی از شرایط صحت بیع سلف، لزوم قبض ثمن در مجلس عقد است اما در قانون مدنی به لزوم قبض ثمن تصریح نشده است.^{[۴][۵]}

اصطلاح‌ها

اوراق سلف

اوراق بهاداری هستند که بر اساس قرارداد سلف منتشر می‌شوند.^[۳]

اختیار فروش تبعی

اختیاری است که از سوی عرضه‌کننده همراه با معامله سلف به خریدار داده می‌شود و بر مبنای آن خریدار می‌تواند تعداد مشخصی از دارایی پایه را به قیمت «قیمت اعمال» تعیین شده در «مشخصات قرارداد» به فروش رساند. در قرارداد سلف موازی استاندارد این اختیار تنها به خریدار سلف موازی استاندارد انتقال می‌یابد.^[۱]

گواهی سلف

گواهی سلف سندی است که شامل مجموع دارایی‌های خریدار از قرارداد سلف می‌شود. در دوره معاملات این گواهی مبنای انجام معامله‌هاست و پس از آن مبنای تسویه نقدی یا تحویل فیزیکی قرارداد سلف خواهد بود.^[۱]

تاریخچه

صکوک یا اوراق سلف نخستین بار در سال ۲۰۰۱ میلادی توسط کشور بحرین منتشر شدند. مؤسسه پولی بحرین برای نخستین بار در حوزه کشورهای خلیج فارس اقدام به انشار اسنادی دولتی به ارزش ۲۵ میلیون دلار امریکا و به شکل اوراق ۳ ماهه و با عنوان «صکوک سلم» و مطابق با قوانین اسلامی کرد که نرخ بازدهی ثابت ۹۵٫۳ درصدی داشتند و بر نرخ بهره مبتنی نبودند.^[۳]

تفاوت اوراق سلف با دیگر اوراق

در اوراق سلف، بر خلاف اوراق مشارکت و سهام، خریدار در مالکیت و مدیریت بنگاه شریک نخواهد بود. از سوی دیگر امکان تعیین دامنه سود این اوراق وجود دارد و از این نظر برای افراد ریسک‌گریز مناسب است. همچنین بر خلاف اوراق اجاره که درآمد ثابتی دارند، اوراق سلف میزان کف و حداکثر سود برای خریدار در نظر می‌گیرند که طبیعتاً باید سود بیشتری از اوراق اجاره داشته باشد اما ریسکش نیز بیشتر است.^[۱]

قرارداد سلف نفتی

قراردادهای سلف نفتی روشی برای پیش‌فروش نفت هستند.^[۱] شرکت‌های نفت از این روش برای تأمین مالی و به عنوان یک روش جذب سرمایه‌گذاری استفاده می‌کنند.^[۶] خریدار این اوراق می‌تواند آن‌ها را واگذار کند که در این صورت هر انتقال یک سلف موازی مستقل محسوب می‌شود. همراه با اوراق سلف نفتی یک حواله هم تحویل خریدار می‌شود که نشان‌دهنده تعهد شرکت ملی نفت در برابر فروش نفت به فرد است. با توجه به در نظر گرفتن کف سود در این اوراق، دارنده اوراق می‌تواند در صورت متضرر شدن نفت را در زمان سررسید به شرکت ملی نفت بفروشد. این اوراق را شرکت ملی نفت در شبکه بازار سرمایه یا بانکی عرضه می‌کند که سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی می‌توانند نسبت به خرید آن‌ها اقدام کنند.^[۱]

*شرایط بیمه سلف

به عبارت دیگر بیمه سلف عبارت است از پیش‌خرید نقدی محصولات واحدهای تولیدی به

قیمت معین اما...

به گزارش بیمه، معامله سلف عبارت است از پیش‌خرید نقدی محصولات واحدهای تولیدی به

قیمت معین، بر این اساس یکی از روشهایی که به منظور تأمین قسمتی از سرمایه در گردش

واحدهای تولیدی بکار گرفته می‌شود (اعم از اینکه مالکیت آنها متعلق به شخص حقیقی یا

حقوقی باشد) پیش‌خرید نقدی محصولات آنها است.

شرایط متقاضی:

متقاضی معامله سلف با بانک باید حائز شرایط زیر باشد:

الف - پیش‌فروش کننده کالا، واحد تولیدی در بخشهای صنعت، معدن و کشاورزی باشد.

ب - راساً تولید کننده کالای مورد معامله سلف باشد.

ج - وسائل و امکانات تولید کالای مورد معامله را داشته باشد.

د - کلیه مدارک لازم برای انجام عملیات موضوع معامله سلف را ارائه نماید.

شرایط اعطای تسهیلات:

پس از دریافت تقاضای کتبی مشتری برگ درخواست استفاده از تسهیلات سلف حسب مورد

برای اشخاص حقیقی یا حقوقی در اختیار متقاضی قرارداد می شود تا برگ مذکور را در دو

نسخه با کمال دقت تکمیل و پس از امضا همراه مدارک مورد لزوم به بانک تسلیم نماید .

امضای متقاضی در ذیل برگ درخواست بایستی مطابق نمونه امضای مسلم الصدور وی بوده و

به گواهی شعبه برسد.

پس از بررسی و حصول اطمینان از اینکه به تمام سوالات مندرج در برگ درخواست بطور

کامل پاسخ داده شده است ، نسبت به کسب اطلاعات در خصوص متقاضی اقدام می گردد.

واحدها بعد از کسب و جمع آوری مدارک و اطلاعات مورد نیاز ، با ملحوظ نمودن نکات ذیل

نسبت به بررسی تقاضای مشتری اقدام می نمایند.

متقاضی ، خود تولید کننده محصول مورد معامله باشد.

واحد تولیدی متقاضی باید دایر و در مرحله بهره برداری باشد و در مورد محصولات کشاورزی ،

بایستی متقاضی کشاورز بوده و از امکانات لازم (زمین ، باغ و ابزار کار) برای تولید محصول

مورد معامله برخوردار باشد.

مشخصات کمی و کیفی محصول مورد معامله سلف تعیین شده باشد . این مشخصات عمدتاً

عبارتند از : نوع ، مقدار ، تعداد ، وزن ، مشخصات فنی و کیفیت محصول و سایر مشخصات متعارف و معمول دیگر که ذکر هر یک از آنها در تعیین قیمت محصول مورد معامله موثر می باشد.

محصول مورد معامله باید دارای کیفیت مناسب و مطلوب باشد، به عبارت دیگر از نوع مرغوب بوده و بازار فروش داشته و سهل البیع باشد.

فروش محصول مورد معامله انحصاری و یا مشمول محدودیتهای ناشی از وضع مقررات خاص نبوده و خریدار آن انحصاری نباشد مگر اینکه پیش بینی های لازم برای فروش آن بعمل آمده باشد ، تاریخ و محل تحویل محصول مورد معامله تعیین شده باشد.

در این مورد باید توجه شود که تاریخ تحویل بیشتر از مدت زمان یک دوره تولید و حداکثر شش ماه نباشد و یا زمان تحویل طوری تعیین شود که با توجه به نوع محصول ، تقاضای خرید برای آن کاهش یافته و یا اینکه ارزش محصول به حداقل قیمت خود رسیده باشد، عبارت دیگر تاریخ تحویل طوری تعیین گردد که محصول ، رونق بازار خود را از دست نداده باشد.

محل تحویل باید طوری تعیین شود که حمل و نقل کالای موضوع معامله به آنجا به آسانی میسر گردد و در صورت لزوم موجبات نگهداری و حفاظت محصول مورد معامله فراهم شود ، چنانچه حمل محصول از جایی به جای دیگر ضروری باشد هزینه مربوط باید در تعیین قیمت پیش خرید محصول در نظر گرفته شود.

محصول مورد معامله در زمان تحویل ، به بهای پیش بینی شده برای فروش (حداقل معادل مبلغ قرارداد و سود مورد انتظار) خریدار داشته باشد.

محصول در زمان تحویل سریع الفساد نباشد . در صورتی که محصول سریع الفساد و یا فاسد شدنی باشد قبل از اقدام به معامله پیش بینی های لازم جهت نگهداری ، حفاظت و جلوگیری از فساد آن شده باشد.

قیمت پیشنهادی متقاضی برای پیش فروش محصول با قیمت فروش نقدی آن در زمان ارائه برگ درخواست و یا زمان عقد قرارداد مقایسه گردد و کمتر از آن باشد.

قیمت سلف طوری باید تعیین شود که پس از فروش کالا ، ما حاصل فروش از مجموع مبلغ پرداختی و سود مورد انتظار بانک و هزینه های حمل و نقل ، نگهداری و سایر هزینه های فروش کمتر نشود.

اطمینان حاصل شود که متقاضی در موعد مقرر ، محصول مورد معامله را تحویل خواهد داد. درخواست و نیاز مالی متقاضی برای تولید همان محصول مورد معامله باشد.

واحدها مکلفند بمنظور حسن اجرای تعهدات فروشنده از وی تامین کافی اخذ نمایند.

پس از بررسی های لازم در صورتی که درخواست متقاضی مورد تأیید و تصویب قرار گرفت ، قرارداد سلف منعقد می گردد.

واحدها مکلفند در قرارداد سلف قید نمایند که قرارداد مذکور بر اساس توافق طرفین در حکم

اسناد لازم الاجرا و تابع آئین نامه اجرایی اسناد رسمی می باشد.

معاملاتی که طبق قوانین و مقررات موضوعه در مورد وثائق دریافتی باید در دفاتر اسنادی

رسمی انجام شوند ، کماکان طبق تشریفات مربوط انجام خواهد شد.

شرایط محصول :

محصولات تولیدی موضوع معامله سلف بایستی دارای شرایط زیر باشند:

کالای مورد معامله باید با توجه به روشهای متداول تولید و سوابق امر از کیفیت مناسب و

مطلوب برخوردار باشد.

کالای موضوع معامله سلف باید در زمان تحویل سهل البیع بوده و فاسد شدنی نباشد مگر اینکه

اقدامات ضروری جهت جلوگیری از فساد پذیری در فاصله زمانی تحویل و فروش کالای مورد

معامله به موقع بعمل آمده و تدابیر لازم اتخاذ گردیده باشد.

منظور از سهل البیع بودن کالا آن است که واحدهای بانک ، هنگام پیش خرید ، اطمینان

حاصل نمایند که محصولات تولیدی مورد معامله در زمان تحویل با توجه به مبلغ قرارداد و

سود مورد انتظار قابل فروش باشد.

بیمه سلف به منظور ضمانت نوسانات ارز تشکیل شود

به دلیل نبود بیمه سلف در ایران ضمانتی برای نوسانات شدید نرخ ارز در زمان خرید مواد اولیه و ماشین‌آلات توسط تولیدکنندگان وجود ندارد. محمد مروج - رییس هیات‌مدیره انجمن صنایع نساجی ایران افزود: بیمه سلف افزایش نرخ ارز را در طول زمان ضمانت می‌کند.

به دلیل نبود بیمه سلف در ایران ضمانتی برای نوسانات شدید نرخ ارز در زمان خرید مواد اولیه و ماشین‌آلات توسط تولیدکنندگان وجود ندارد. محمد مروج - رییس هیات‌مدیره انجمن

صنایع نساجی ایران افزود: بیمه سلف افزایش نرخ ارز را در طول زمان ضمانت می‌کند.

این بیمه قبل از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران وجود داشت و هم‌اکنون نیز در اروپا وجود دارد. وی توضیح داد: عملکرد بیمه سلف به این شکل است که اگر تولیدکننده بر اساس نرخ

روز ارز بیمه شود، در صورتی که ارزش ارز بالا رود، مابه‌التفاوت را بیمه پرداخت می‌کند. او با

اشاره به این‌که به دلیل بالا بودن ریسک و همچنین عدم ریسک‌پذیری از سوی بیمه‌های

ایرانی بیمه سلف در ایران به وجود نیامده است، عنوان کرد: بیمه‌ها اغلب دولتی هستند و

انتظار دارند که در همه حوزه‌ها نیز سود کنند.

اعتبار اسنادی

یک اعتبار اسنادی (به انگلیسی: Letter of Credit یا LC^[۱]) یک سند مالی صادره از یک نهاد مالی و عمدتاً توسط یک بانک، در درجه اول اعتبار در امور مالی بازرگانی استفاده می‌شود، که معمولاً تعهد پرداخت قطعی را فراهم می‌کند.

اسناد اعتباری همچنین می‌تواند تضمین پرداخت برای یک معامله باشد، به این معنی که با خرید نامه اعتبار صادر کننده است. ال سی در درجه اول اولویت، در معاملات تجاری بین‌المللی از ارزش قابل توجهی استفاده می‌شود، برای معاملات بین یک فروشنده در یک کشور و یک مشتری در کشور دیگری. در چنین مواردی، اتاق بین‌المللی بازرگانی، برای اعتبارات اسنادی شامل قوانین UCP که در حال حاضر (UCP ۶۰۰ آخرین نسخه) مورد تایید می‌باشد.^[۲] نیز در روند توسعه زمینهای شهری، مورد استفاده قرار می‌گیرد تا اطمینان از ساخت و ایجاد امکانات مورد تایید عموم (خیابان‌ها، پیاده‌روها و غیره) حاصل خواهد شد. نام انگلیسی اعتبار اسنادی از کلمه فرانسوی (accreditation) به معنای قدرت انجام دادن چیزی مشتق شده که این واژه هم در واقع از کلمه لاتین "accreditivus" به معنای «اعتماد» گرفته شده است.

تعریف

اعتبار اسنادی سندی است که غالباً توسط موسسات مالی صادر می‌شود، و به طور عمده در امور پولی تجارت مورد استفاده قرار می‌گیرد. ال سی در واقع تعهدی (غیر قابل فسخ/قابل فسخ) برای پرداخت مقداری پول است. ال سی در تجارت بین‌الملل، برای معاملات بین فروشنده از یک کشور و خریدار از کشوری دیگر اهمیت فراوانی دارد و شامل ذی‌نفع (شخص یا شرکت فروشنده)، بانک یا موسسه مالی صادرکننده (از طرف شخص خریدار)، بانک ابلاغ کننده (از طرف شخص ذی‌نفع) می‌گردد.^[نیازمند منبع]

اصطلاحات

دموراز: هزینه معطلی کشتی و نقطه مقابل دیسپاچ.
سورشارژ: هزینه اضافی که به کرایه حمل تعلق می‌گیرد.
کابوتاژ: حمل کالا از یک نقطه کشور به نقطه دیگر کشور از راه دریا یا رودخانه های مرزی.

کارکرد

فرض کنید آقای خریدار، که در بانک کشور خریدار حساب دارد، معمولاً کالاهایی را از آقای فروشنده، که در بانک کشور فروشنده کشوری دیگر حساب دارد، وارد می‌کند. آقای خریدار می‌خواهد به اندازه ۵۰۰,۰۰۰ دلار از آقای فروشنده کالا بخرد و وارد کشور خریدار کند. آقای فروشنده قبول می‌کند فرصتی ۶۰ روزه به آقای خریدار برای پرداخت بدهد به شرطی که به او یک ال سی ۹۰ روزه برای کل مبلغ بدهد. مراحل دریافت ال سی در زیر آمده است:

- آقای خریدار به بانک کشور خریدار (که در آن حساب دارد) مراجعه می‌کند و درخواست یک ال سی ۵۰۰,۰۰۰ دلاری برای آقای فروشنده، به عنوان ذی‌نفع، می‌کند.
- بانک کشور خریدار می‌تواند یا با طی مراحل تایید یک وام و یا با دریافت پول (به اندازه درخواست بعلاوه حق الزحمه که معمولاً از ۱٪ تا ۸٪ مقدار اسمی ال سی است) از آقای خریدار، ال سی را صادر کند.
- بانک کشور خریدار یک نسخه از ال سی صادر شده را به بانک کشور فروشنده، که آقای فروشنده در آن حساب دارد، می‌فرستد به این معنا که پول آماده است و می‌توانند محموله کالا را که آقای خریدار درخواست داده با اطمینان کامل از پرداخت، تحویل بدهند.
- بانک کشور خریدار با دریافت اسناد قید شده در ال سی و همخوانی با شرایط ال سی، مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ دلار را به بانک کشور فروشنده انتقال می‌دهد که به حساب آقای فروشنده واریز می‌شود.
- بانک صادر کننده ال سی (در اینجا بانک کشور خریدار) فقط هنگامی که اسناد قید شده در ال سی را دریافت کرد و تمام شرایط ال سی برآورده شد، موظف است مقدار ال سی را بپردازد.

برخی از اسناد مربوط به ال سی

- اسناد مالی

- حواله
- اسناد تجارتي
- صورت حساب، فهرست بسته بندي
- اسناد تحويل کالا
- اسناد حمل و نقل، بيمه، اسناد دفتری يا تجارتي
- اسناد دفتری
- مجوز، تصديق سفارت، گواهينامه کشور مبدا، گواهينامه بازرسی
- اسناد حمل نقل
- صورت حساب بارنامه، صورت حساب هوایی، رسيد کاميون، رسيد راه آهن و...
- اسناد بيمه
- بيمه نامه

خطرات استفاده از ال سي

خطر کلاه برداری

- شخص ذي نفع ممکن است با جعل اسناد مربوط به حمل بدون تحويل کالا به خريدار پول را دريافت کند.
- حتی ممکن است متن خود اعتبار اسنادی دستکاری و جعل شود.

ريسک محدودیت های حکومتی

- اجرای ال سي ممکن است با ممانعت حکومت ها (مثلاً در شرایط تحریم) متوقف شود.

بلایای طبیعی

اجرای قرارداد ممکن است بر اثر فجایع طبیعی يا جنگ متوقف شود.

ريسک برای درخواست دهنده ال سي

- عدم تحويل کالاها
- تحويل ناقص

- تحویل کالای نا مرغوب
- تحویل زود یا دیر هنگام
- خرابی کالا در حین انتقال
- مشکلات مربوط به مبادلات ارزی
- مشکل در بانک صادرکننده یا دریافت کننده
- دزدیده شدن

ریسک برای بانک صادر کننده

- ورشکستگی درخواست دهنده ال سی
- خطر کلاهبرداری، محدودیت‌های حکومتی

ریسک برای شخص ذی‌نفع

- ناتوانی در فراهم آوردن شرایط ال سی

ناتوانی یا * تاخیر .

ریسک تجارت بین‌الملل

- خطر تغییر در نرخ ارز

طرفین درگیر در اعتبار اسنادی

طرفین اعتبار اسناد معمولاً یک ذینفع است که پول را از بانک گشایش دهنده دریافت می‌کند و این بانک گشایش دهنده در واقع بانکی است که درخواست کننده اعتبار اسنادی مشتری آن است و بانک ابلاغ کننده بانکی است که ذی‌نفع مشتری آن است. یعنی خریدار همان درخواست کننده است و فروشنده همان ذی‌نفع است. و دیگری بانک ابلاغ کننده که LC را به فروشنده ابلاغ می‌کند و معمولاً در کشور فروشنده قرار دارد. بانک ابلاغ کننده این مطلب را به اطلاع فروشنده می‌رساند که اعتبار اسنادی دریافت شده و در حال حاضر موجود است و فروشنده را از مفاد و شرایط موجود در اعتبار اسنادی آگاه می‌کند. نکته قابل توجه آنکه، بانک ابلاغ کننده مسئول پرداخت وجه LC نیست.

بانک گشایش دهنده اعتبار که LC را صادر می کند و عموماً در کشور خریدار واقع است. این بانک نقش اساسی در جریان اعتبار اسنادی ایفا می کند چرا که پرداخت وجه از سوی آن صورت می گیرد. بانک ذی نفع بانک ابلاغ کننده می باشد که مسئولیتی در پرداخت وجه ندارد در واقع بانک گشایش دهنده اعتبار نقش اصلی در پرداخت رابه عهده دارد.

۱. پرسش به بالا ↑ [Letter of Credit explained What is a letter of credit](#) ↑ [LoanUniverse.com](#) .?credit
۲. پرسش به بالا ↑ [تفہیم و استفادہ از اعتبار اسنادی، قسمت اول. بنیاد تحقیقات اعتباری.](#)

اوراق سلف

۱. پرسش به بالا به: ۱،۰ ۱،۱ ۱،۲ ۱،۳ ۱،۴ ۱،۵ ↑ [آرزو نوری. «چه کسی بشکھ‌های نفت را تحویل می‌گیرد؟»](#). هدف اقتصاد، ۱۳۹۱/۱۰/۱۳.
۲. پرسش به بالا ↑ [«اوراق سلف \(سلم\)»](#). شرکت مدیریت دارایی بازار سرمایہ. بازبینی شدہ در ۱۹ آذر ۱۳۹۱.
۳. پرسش به بالا به: ۳،۰ ۳،۱ ۳،۲ ↑ [حسین کفشگر جلودار. «اوراق سلف Sukuk Salaf»](#). پژوهشکدہ باقرالعلوم. بازبینی شدہ در ۱۹ آذر ۱۳۹۱.
۴. پرسش به بالا ↑ [شہید ثانی. ترجمہ مباحث حقوقی شرح لمعہ. ترجمہ ۱۰ اسداللہ لطفی. تہران: مجد، ۱۳۸۵. ۱۳۱. شابک ۹۶۴-۷۸۲۰-۲۴-۰.](#)
۵. پرسش به بالا ↑ [کاتوزیان، ناصر. دورہ عقود معین، حقوق مدنی. ج. ۱. تہران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۸۴. ۱۷۴ و ۳۱۷. شابک ۹۶۴-۳۲۵-۱۰-۵.](#)
۶. پرسش به بالا ↑ [سید عباس موسویان. «اوراق سلف، ابزاری برای تأمین مالی پروژہ‌های بالادستی صنعت نفت»](#). مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی، پاییز ۱۳۸۹.